

ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΡΑΚΗΣ

DEMOCRITUS
UNIVERSITY
OF THRACE

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης
σε συνεργασία με το
ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της ένταξης»

**Η συμβολή της θεραπείας μέσω της τέχνης
σε παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας με Διαταραχή
Ελλειμματικής προσοχής και υπερκινητικότητας**

**The contribution to the therapy through art in children of preschool
and elementary ages with ADHD**

της
Ελένης Μαρίας Καραμπίνη

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται
Στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του
Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
Του Τ.Ε.Φ. – Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο
Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών
Με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της
Ένταξης»

Εγκεκριμένο από την τριμελή επιτροπή:

- 1^η Επιβλέπουσα: Δρ. Ζαχαρούλα Ταβουλάρη,
Συνεργαζόμενη Ερευνήτρια Ι.Π.Τ.- Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ»
- 2^α Επιβλέπουσα: Δρ. Σπυριδούλα Κατσαντώνη,
Συνεργαζόμενη Ερευνήτρια Ι.Π.Τ.- Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ»
- 3^α Επιβλέπων: Δρ. Διονύσιος Λουκέρης,
Συνεργαζόμενος Ερευνητής Ι.Π.Τ.- Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ»

Αθήνα
2022

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν η βιβλιογραφική ανασκόπηση συναφών ερευνών που σχετίζονται με την εφαρμογή των εικαστικών και της εικαστικής θεραπείας σε παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας με Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητα. Επιμέρους στόχος είναι να διαπιστωθούν τα πιθανά θεωρητικά κενά που υπάρχουν στην ερευνητική δραστηριότητα και τη προώθηση της γνώσης με στόχο την διεξαγωγή επιπρόσθετων ερευνών. Τέθηκαν δύο ερευνητικά ερωτήματα: (α) Οι έρευνες που αναφέρονται στην χρήση της θεραπείας μέσω της τέχνης σε παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας με διαταραχή ελλειμματικής προσοχής και υπερκινητικότητας εντοπίζουν συγκεκριμένα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα που προκύπτουν από την σχετική εφαρμογή; και (β) Αναφορικά με τα αποτελέσματα των ερευνών από την παρέμβαση μέσω της τέχνης στις περιπτώσεις παιδιών προσχολικής και σχολικής ηλικίας με Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητας προάγονται οι συναισθηματικές και κοινωνικές δεξιότητες και ικανότητες; . Το δείγμα αποτελούταν από 19 έρευνες που έγιναν στο διάστημα 2000-2022. Η ανάλυση των δεδομένων έγινε με τη μέθοδο της ανάλυσης περιεχομένου. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η Εικαστική Ψυχοθεραπεία μπορεί να συμβάλλει στη θεραπευτική αντιμετώπιση συναισθηματικών διαταραχών, δυσκολιών προσαρμογής και μάθησης, όπως στην περίπτωση της ΔΕΠΥ, ενδυναμώνοντας τους μαθητές. Επίσης, διαφάνηκε ότι η εικαστική τέχνη με τη μορφή θεραπείας θα μπορούσε να αξιοποιηθεί εντός του σχολικού πλαισίου με πολλά οφέλη για μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς.

Λέξεις-κλειδιά: Θεραπεία μέσω της Τέχνης, Εικαστική Ψυχοθεραπεία, Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητας (ΔΕΠΥ), Βιβλιογραφική Ανασκόπηση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση

- Adoni-Kroyanker, M., Regev, D., Snir, S., Orkibi, H., & Shakarov, I. (2019). Practices and challenges in implementing art therapy in the school system. *International Journal of Art Therapy, 24*(1), 40-49.
- Al Hariri, A., & Faisal, E. (2013). Effects of teaching art activities by using the playing method to develop skills in preschool children with attention deficit hyperactivity disorder. *Journal on Developmental Disabilities, 19*(1), 79.
- American Psychiatric Association. (2013). *Task Force on DSM-V*. American Psychiatric Press.
- Amor, A. M., Hagiwara, M., Shogren, K. A., Thompson, J. R., Verdugo, M. Á., Burke, K. M., & Aguayo, V. (2019). International perspectives and trends in research on inclusive education: A systematic review. *International Journal of Inclusive Education, 23*(12), 1277-1295.
- Barkley, R. A., & Fischer, M. (2010). The unique contribution of emotional impulsiveness to impairment in major life activities in hyperactive children as adults. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry, 49*(5), 503-513.
- Barkley, R. A., Murphy, K. R., & Fischer, M. (2010). *ADHD in adults: What the science says*. Guilford press.
- Beaucaire, M. (2012). *The art of mandala meditation*. Avon, MA: Adams Media.
- Bertin, M. (2015). *Mindful parenting for ADHD*. Oakland, CA: New Harbinger Publications.
- Blair, C., & Ursache, A. (2011). A bidirectional model of executive functions and selfregulation. In *Handbook of Self-Regulation: Research, Theory, and Applications* (pp.300-320) (2nd ed). Guilford.

- Braaten, E. B., & Rosen, L. A. (2000). Self-regulation of affect in attention deficit-hyperactivity disorder (ADHD) and non-ADHD boys: Differences in empathic responding. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 68*(2), 313–321.
- Brown, T. E. (2005). Emotions and motivation in ADHD: Implications for assessment and treatment [Keynote]. Retrieved from http://www.wpic.pitt.edu/oerp/adhd/MC83_Keynote.pdf
- Brown, T. E. (2006). Executive functions and attention deficit hyperactivity disorder: Implications of two conflicting views. *International Journal of Disability, Development and Education, 53*(1), 35-46.
- Bunford, N., Evans, S. W., & Wymbs, F. (2015). ADHD and Emotion Dysregulation Among Children and Adolescents. *Clinical Child and Family Psychology Review, 18*(3), 185- 217.
- Burke, C. A. (2010). Mindfulness-based approaches with children and adolescents: A preliminary review of current research in an emergent field. *Journal of Child and Family Studies, 19*(2), 133–144.
- Caprio-Orsini, C. (1996). *A thousand words: Healing through art for people with developmental disabilities*. Diverse City Press.
- Castelnaud, P., Albert, G., Chabbi, C., Gilles, C., Deseille-Turlotte, G., Schweitzer, E., & Thibault, L. (2017). Self-esteem reinforcement strategies in ADHD: Comparison between hypnosis and art-therapy. *European Journal of Paediatric Neurology, 21*, e143.
- Chung, M. R., Jun, M., & Lee, S. Y. (2022). A Narrative Study into the Experience of a Mother Using Child Art Therapy Services for an Extended Time. *Human Arenas, 1-24*.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Creswell, J. W. (2016). *Η έρευνα στην εκπαίδευση. Σχεδιασμός, Διεξαγωγή και Αξιολόγηση της Ποσοτικής και Ποιοτικής Έρευνας*. Εκδοτικός Όμιλος Ίων
- Daley, D., Jones, K., Hutchings, J., & Thompson, M. (2009). Attention deficit hyperactivity disorder in pre-school children: current findings, recommended interventions and future directions. *Child: care, health and development*, 35(6), 754-766.
- David, E. (2004). *Art Therapy. Creative Therapies in Practice*. Sage Publications.
- Deboys, R., Holttum, S., & Wright, K. (2017). Processes of change in school-based art therapy with children: A systematic qualitative study. *International Journal of Art Therapy*, 22(3), 118–131.
- di Carminati, M. A. B. (n.d.) ART THERAPY GROUPS IN THE SCHOOL SETTING: EFFECTS IN THE REDUCTION OF ATTENTION PROBLEMS FOR PRESCHOOL TO UPPER ELEMENTARY CHILDREN.
- Dick, D. M., Viken, R. J., Kaprio, J., Pulkkinen, L., & Rose, R. J. (2005). Understanding the covariation among childhood externalizing symptoms: genetic and environmental influences on conduct disorder, attention deficit hyperactivity disorder, and oppositional defiant disorder symptoms. *Journal of abnormal child psychology*, 33(2), 219-229.
- Fedulova, I., Ivanova, V., Atyukova, O., & Nosov, V. (2019). Inclusive education as a basis for sustainable development of society. *Journal of social studies education research*, 10(3), 118-135.
- Ferguson, C. J., & Ceranoglu, T. A. (2014). Attention problems and pathological gaming: Resolving the ‘chicken and egg’ in a prospective analysis. *Psychiatric Quarterly*, 85(1), 103-110.

- Flook, L., Smalley, S., Kitil, M. J., Galla, B. M., Kaiser-Greenland, S., Locke, J. ... Kasari, C. (2010). Effects of mindful awareness practices on executive functions in elementary school children. *Journal of Applied Psychology, 26*(1), 70-95.
- Fox, L. (1998) Lost in space: The relevance of art therapy with clients who have autism or autistic features. In *Drawing on difference: Art therapy with people who have learning difficulties* (pp. 73–90). Routledge.
- Fraser, M. W., & Galinsky, M. J. (2010). Steps in intervention research: designing and developing social programs. *Research on Social Work Practice, 20*(5), 459-466.
- Freilich, R., & Shechtman, Z. (2010). The contribution of art therapy to the social, emotional, and academic adjustment of children with learning disabilities. *The Arts in psychotherapy, 37*(2), 97-105.
- Galéra, C., Bouvard, M. P., Lagarde, E., Michel, G., Touchette, E., Fombonne, E., & Melchior, M. (2012). Childhood attention problems and socioeconomic status in adulthood: 18-year follow-up. *The British Journal of Psychiatry, 201*(1), 20-25.
- Galéra, C., Pingault, J. B., Fombonne, E., Michel, G., Lagarde, E., Bouvard, M. P., & Melchior, M. (2013). Attention problems in childhood and adult substance use. *The Journal of pediatrics, 163*(6), 1677-1683.
- Gilliam, J. E. (1995). *The Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder Test: A method for Identifying ADHD*. PRO-ED.
- Glassman, E. L., & Prasad, S. (2013). Art therapy in schools. *Using art therapy with diverse populations: Crossing cultures and abilities, 126*.
- Gonzalez-Dolginko, B. (2018). Status report on art therapists in public schools: Employment and legislative realities. *Art Therapy, 35*(1), 19-24.

- Green, E. J., Drewes, A. A., & Kominski, J. M. (2013). Use of mandalas in Jungian play therapy with adolescents diagnosed with ADHD. *International Journal of Play Therapy*, 22(3), 159-172.
- Habib, H. A., & Ali, U. (2015). Efficacy of art therapy in the reduction of impulsive behaviors of children with ADHD co-morbid intellectual disability. *Pakistan Journal of Psychology*, 46(2).
- Habib, H. A., & Ali, U. (2020). Utilization of Art Therapy with Children with ADHD Co-Morbid Intellectual Disability for Decreasing Inattention. *sjesr*, 3(4), 71-76.
- Henderson, P., & Rosen, D., Mascaro, N. (2007). Empirical study on the healing nature of mandalas. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts* 1(3), 148-154
- Henley, D. (1998). Art therapy in a socialization program for children with attention deficit hyperactivity disorder. *American Journal of Art Therapy*, 37(1), 2.
- Henley, D. (1999). Facilitating socialization within a therapeutic camp setting for children with attention deficits utilizing the expressive therapies. *American Journal of Art Therapy*, 38(2), 40.
- Hinz, L. D. (2009). *Expressive therapies continuum: A framework for using art in therapy*. New York, NY: Routledge.
- Ilene, A. Serlin. (2016). The arts therapies: whole person integrative approaches to Healthcare <https://www.researchgate.net/publication/232462192>
- Isis, P. D., Bush, J., Siegel, C. A., & Ventura, Y. (2010). Empowering students through creativity: Art therapy in Miami-Dade county public schools. *Art Therapy*, 27(2), 56-61.
- Jain, P. (2017). A Study of Correlation between Adjustment and Academic Achievement. *I Journals: International Journal of Social Relevance & Concern*. Volume 5 Issue 6 June 2017.

- Kabat-Zinn, J. (2003). Mindfulness-based interventions in context: Past, present, and future. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 10(2), 144–156.
- Khadar, M. G., Babapour, J., & Sabourimoghaddam, H. (2013). The effect of art therapy based on painting therapy in reducing symptoms of oppositional defiant disorder (ODD) in elementary school boys. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 84, 1872-1878.
- Koppitz, E. M. (1968). Psychological evaluation of children's human figure drawings. The Psychological Corporation, Harcourt Brace Jovanovich, Inc.,
- Kuczaj, E. (1998) Learning to say “goodbye”: Loss and bereavement in learning difficulties and the role of art therapy. In *Drawing on difference: Art therapy with people who have learning difficulties* (pp. 150–168). Routledge.
- Lambek, R., Tannock, R., Dalsgaard, S, Trillingsgaard, A., Damm, D., & Thomsen, P.H. (2011). Executive dysfunction in school-age children with ADHD. *Journal of Attention Disorder*, 15(8), 646-55.
- Lopes, E. (2021). *Effectiveness of Art Therapy with Children with Both Attention-deficit/hyperactivity and Autism*.
- Lune, H., & Berg, B. L. (2017). *Qualitative research methods for the social sciences*. Boston: Pearson.
- Mackenzie, K., Chisholm, D., & Murray, G. (2000). Working with sex offenders who have a learning disability. *Inscape*, 5(2), 62–69.
- Malchiodi, C. A. (2002). *The soul's palette: Drawing on art's transformative power*. Shambhala Publications.
- Martel, M & Nigg, J. (2006). Child ADHD and peronality/temperament traits of reactive and effortful control, resiliency, and emotionality. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 47(11), 1175-1183.

- Martel, M. (2009). Research review: A new perspective on attention-deficit/hyperactivity disorder: Emotional dysregulation and trait models. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 50(9), 1042-1051.
- Martin, N. (2009). *Art as an early intervention tool for children with autism*. Jessica Kingsley Publishers.
- Min, C. N. S. (2021). *Art Therapy In The Treatment Of Attention Deficit Hyperactivity Disorder: A Scoping Review Of Current Applications* (Doctoral dissertation).
- Mitchell, D. (2018). *The ecology of inclusive education: strategies to tackle the crisis in educating diverse learners*. Routledge.
- Miyake, A., & Friedman, N. P. (2012). The nature and organization of individual differences in executive functions: Four general conclusions. *Current directions in psychological science*, 21(1), 8-14.
- Monti, D. A., Kash, K. M., Kunkel, E. J. S., Brainard, G., Wintering, N., Moss, A. S., ... Newberg, A. B. (2012). Changes in cerebral blood flow and anxiety associated with an 8-week mindfulness programme in women with breast cancer. *Stress and Health*, 28(5), 397–407.
- Murphy, J., Paisley, D., & Pardoe, L. (2004). An art therapy group for impulsive children. *International Journal of Art Therapy*, 9(2), 59-68.
- Oke, O., Oseni, S., Adejuyigbe, E., & Mosaku, S. (2019). Pattern of attention deficit hyperactivity disorder among primary school children in Ile-Ife, South-West, Nigeria. *Nigerian Journal of Clinical Practice*, 22(9), 1241-1241.
- Onwuegbuzie, A. J., Frels, R. K., & Hwang, E. (2016). Mapping Saldana's coding methods onto the literature review process. *Journal of Educational Issues*, 2(1), 130-150.
- Ottarsdottir, U. (2009). Art therapy in education for children with specific learning difficulties who have experienced stress and/or trauma. In *Arts therapies in schools: Research and practice* (pp. 145–161). Jessica Kingsley publishers.

- Potirala, D. (2020). Art therapy with meditation for children diagnosed with ADHD and their caretakers.
- Reddy, L. A., & Alperin, A. (2016). Children with attention-deficit/hyperactivity disorder. In *Handbook of children and adolescent group therapy: A practitioner's reference* (pp. 322-334). Routledge.
- Regev, D., Snir, S., Alkara, M., Belity, I., Green-Orlovich, A., Daoud, H., ...Keinan, V. (2016) Art therapy in the Israeli education system – an update. *The Academic Journal of Creative Arts Therapies*, 6(1), 575–591.
- Riley, A. W., Spiel, G., Coghill, D., Döpfner, M., Falissard, B., Lorenzo, M. J., ... Ralston, S. (2006). Factors related to Health-Related Quality of Life (HRQoL) among children with ADHD in Europe at entry into treatment. *European Child and Adolescent Psychiatry*, 15(1), 1-45.
- Ringeisen, H., Henderson, K., & Hoagwood, K. (2003). Context matters: Schools and the ‘research to practice gap’ in children’s mental health. *School Psychology Review*, 32, 153–168.
- Rubia, K., Smith, A., & Taylor, E. (2007). Performance of children with attention deficit hyperactivity disorder (ADHD) on a test battery of impulsiveness. *Child Neuropsychology*, 13(3), 276-304.
- Safran, D. S. (2003). An art therapy approach to attention-deficit/hyperactivity disorder. In *Handbook of Art Therapy. Psychiatric Services* (pp. 181-192). The Guildford Press.
- Sánchez-Pérez Noelia, & Gonzalez-Salinas, C. (2013). School Adjustment of Pupils with ADHD: Cognitive, Emotional and Temperament Risk Factors. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology* · <https://www.researchgate.net/publication/273762483>
- Sanda, F. A. (n.d.). Art Therapy Intervention for Children with Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD) in Nigeria.

- Schonert-Reichl, K. A., & Lawlor, M. S. (2010). The effects of a mindfulness-based education program on pre- and early adolescents' well-being and social and emotional competence. *Mindfulness, 1*(3), 137-151.
- Shalani, B., Karami, J., & Momeni, K. (2017). The effectiveness of Art therapy with drawing approach on impulsiveness of children infected by ADHD.
- Shaw, Stringaris, Nigg, & Leibenluft, (2014). Emotional dysregulation and attentiondeficit/hyperactivity disorder. *The American Journal of Psychiatry, 171*(3), 276-293.
- Sin, J. (2017). Mindfulness-Based Art Therapy in Working with School-Aged Children with ADHD in Emotional Regulation.
- Sjöwall, D., Roth, L., Lindqvist, S., & Thorell, L. B. (2013). Multiple deficits in ADHD: Executive dysfunction, delay aversion, reaction time variability, and emotional deficits. *Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines, 54*(6), 619–627.
- Slee, R. (2018). *Inclusive education isn't dead, it just smells funny*. Routledge.
- Smitheman-Brown, V., & Church, R. R. (1996). Mandala drawing: Facilitating creative growth in children with ADD or ADHD. *Art Therapy, 13*(4), 252-260.
- Stott, J., & Males, B. (1984). Art therapy for people who are mentally handicapped. In *Art as therapy: An introduction to the use of art as a therapeutic technique* (pp. 90– 103). Tavistock.
- Tang, Y. (2021). Art Therapy: Intervention Study of Immersive Interaction Animation on Children with ADHD. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 271). EDP Sciences.
- Taylor, E. (2011). Commentary: Reading and attention problems-how are they connected? Reflections on reading McGrath et al. (2011). *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 52*(5), 558-559.

- Uekermann, J., Kraemer, M., Abdel-Hamid, M., Schimmelmann, B. G., Hebebrand, J., Daum, I., ... & Kis, B. (2010). Social cognition in attention-deficit hyperactivity disorder (ADHD). *Neuroscience & biobehavioral reviews*, 34(5), 734-743.
- UNESCO (2016). Reaching out to all learners: A resource pack for supporting inclusive education. Ανακτήθηκε από <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002432/243279e.pdf>
- UNESCO (2017). A guide for ensuring inclusion and equity in education. Ανακτήθηκε από <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002482/248254e.pdf>
- van Stralen, J. (2016). Emotional dysregulation in children with attention-deficit/hyperactivity disorder. *ADHD Attention Deficit and Hyperactivity Disorders*, 8(4), 175-187.
- Washbrook, E., Propper, C., & Sayal, K. (2013). Pre-school hyperactivity/attention problems and educational outcomes in adolescence: prospective longitudinal study. *The British Journal of Psychiatry*, 203(4), 265-271.
- Wehmeier, P. M., Schacht, A., & Barkley, R. A. (2010). The social emotional impairment in children and adolescents with ADHD and the impact on quality of life. *The Journal of Adolescent Health: Official Publication of the Society for Adolescent Medicine*, 46(3), 209-217.
- Whiteside, S. P., & Lynam, D. R. (2001). The five factor model and impulsivity: Using a structural model of personality to understand impulsivity. *Personality and Individual Differences*, 30(4), 669–689.
- Willcutt, E. G., Doyle, A. E., Nigg, J. T., Faraone, S. V., & Pennington, B. F. (2005). Validity of the executive function theory of attention-deficit/hyperactivity disorder: a meta-analytic review. *Biological psychiatry*, 57(11), 1336-1346.
- Wolraich, M. L., Wibbelsman, C. J., Brown, T. E., Evans, S. W., Gotlieb, E. M., Knight, J. R., ... & Wilens, T. (2005). Attention-deficit/hyperactivity disorder among

adolescents: a review of the diagnosis, treatment, and clinical implications. *Pediatrics*, 115(6), 1734-1746.

Wood, R. (2019). *Inclusive Education for autistic children: Helping children and young people to learn and flourish in the classroom*. Jessica Kingsley Publishers.

Yuen, H. K., Spencer, K., Kirklin, K., Edwards, L., & Jenkins, G. R. (2021). Contribution of a virtual magic camp to enhancing self-esteem in children with ADHD: A pilot study. *Health Psychology Research*, 9(1).

Zelazo, P. D., & Lyons, K. E. (2012). The Potential Benefits of Mindfulness Training in Early Childhood: A Developmental Social Cognitive Neuroscience Perspective. *Child Development Perspectives*, 6(2), 154–160.

Ziff, K., Ivers, N. N., & Shaw, E. G. (2016). ArtBreak group counseling for children: Framework, practice points, and results. *The Journal for Specialists in Group Work*, 41(1), 71-92.

Ελληνόγλωσση

Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Μεταίχμιο.

Dalley, T. (1998). Η εικαστική έκφραση ως θεραπεία: Νέες προοπτικές. *Πρακτικά Συνεδρίου Θεραπεία μέσω τέχνης: η εικαστική προσέγγιση*. Ελληνικά Γράμματα.

Hall, P. N. (1998). Θεραπεία μέσω της τέχνης: Ένας τρόπος θεραπείας της σχάσης. *Πρακτικά Συνεδρίου Θεραπεία μέσω τέχνης: η εικαστική προσέγγιση*. Ελληνικά Γράμματα.

Jennings, S., & Minde, A. (1996). *Μάσκες της Ψυχής. Εικαστικά και θέατρο στη θεραπεία*. Ελληνικά Γράμματα.

Landgarten, B. H. (1999). *Οικογενειακή Εικαστική Θεραπεία*. Ελληνικά Γράμματα.

- Lightfoot, C., Cole, M., & Cole, S. R. (2014). *Η ανάπτυξη των παιδιών*. Gutenberg.
- Malchiodi, A., C. (2001). *Κατανοώντας τη ζωγραφική των παιδιών. Κέντρο τέχνης και Ψυχοθεραπείας*. Ελληνικά Γράμματα.
- Malchiodi, C. A. (2009). *Εικαστική θεραπεία: Ένας πρακτικός οδηγός*. Ελληνικά Γράμματα.
- Mertens, D. (2009). *Έρευνα και αξιολόγηση στην εκπαίδευση και την ψυχολογία*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Robson, C. (2007). *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου*. Gutenberg.
- Rubin, J. (2008). *Θεραπεύοντας παιδιά μέσα από την τέχνη*. Ελληνικά Γράμματα.
- Wenar C. & Kerig P.K. (2008). *Εξελικτική Ψυχοπαθολογία*. Gutenberg.
- Κακαβούλης, Α. (1997). *Συναισθηματική Ανάπτυξη και Αγωγή. Συναίσθημα, Ιδιοσυγκρασία, Αυτοσυνειδησία, Κοινωνικότητα, Σχέσεις του Παιδιού*. Γρηγόρης.
- Κάκουρος, Ε., & Μανιαδάκη, Κ. (2012). *ΔΕΠ-Υ θεωρητικές προσεγγίσεις και θεραπευτική αντιμετώπιση*. Gutenberg.
- Κάκουρος, Ε., & Μανιαδάκη, Κ. (2015). *Ψυχοπαθολογία παιδιών και εφήβων*. Τυπώθητω.
- Καλούρη, Ο., Τσέργας, Ν., Μπότου, Α. (2014). *Συμβουλευτική μέσω τέχνης στην εκπαίδευση: Μορφή συλλογικής και συνεργατικής δράσης*. Λευκωσία
- Κανδαράκης, Α. Γ. (2004). *Συνυπάρχουν οι μαθησιακές δυσκολίες με τα προβλήματα συμπεριφοράς; Εκδόσεις Σαββάλας*.

Λάγιου – Λυγνού, Ε. & Μπούκας, Δ. (2007). Δουλεύοντας με τις εικόνες και τις λέξεις: Η εκπαιδευτική και θεραπευτική λειτουργία του εργαστηρίου φωτογραφίας του ΚΕΨΥΕ.

Τσέργας, Ν. (2014). *Θεραπευτικές προσεγγίσεις μέσω της τέχνης*. Τόπος.

Χαραλάμπους, Μ. (2007). Όταν μπορείς να ζωγραφίσεις. Ξεπερνώντας τα εμπόδια στην ψυχική δημιουργικότητα: Βουτιά στο Χρώμα.